

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Aristocracy, Antiquity and history: An essay on Classicism in political thought
Wissenburg, M.

Citation

Wissenburg, M. (1995). Boekbespreking van: Aristocracy, Antiquity and history: An essay on Classicism in political thought. *Acta Politica*, 30: 1995(2), 242-244. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450341>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450341>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

A.A.M. Kinneging, *Aristocracy, Antiquity and History: An Essay on Classicism in Political Thought*, Dissertation University of Leiden, The Hague 1994.

Here is a book that deserves more praise than the honours already bestowed upon its author. Andreas Kinneging's dissertation is a gripping, exciting, extremely erudite yet equally legible attempt to discern the political consciousness of the Ancien Régime's aristocracy, a book written with passion and love for the subject. It is also highly provocative. The best praise one can give it is, therefore, severe critique.

Kinneging – who, like Caesar, refers to himself as 'he' – originally set out to wander a well-trodden path, that of the genealogy of 'the theoretical vindication of modernity: the tradition of liberalism.' (p. i) But the identification of ever older and deeper roots of modernity obscured a part of the past. If one concentrates on the 'modern' elements in classical texts like Montesquieu's *Spirit of the Laws*, the rest becomes 'noise' (p. 31) and the whole a 'potpourri' of unstructured, unrelated subjects. (p. 279) This observation inspired Kinneging to try something new: he undertook to portray pre-modern political thought in its own context, *wie es eigentlich gewesen*. (p. 23)

Now what really happened in political theory between the Middle Ages and the Revolution was '(s)implified to the utmost (...) a discussion within the aristocracy about the relation between the king and the nobility.' (p. 24) The background of this discussion was formed by the political and moral pendant of classicism. Substantiating these claims and describing classicism is what Kinneging's book is all about.

After explaining his programme and his special interest in the paradigm case of the French aristocracy, Kinneging discusses the social, economic and legal conditions under which the aristocracy existed, making it clear that the nobility was neither a closed caste nor politically on the decline. Quite to the contrary. The aristocracy managed to survive the passing of the Middle Ages, when its warrior skills became obsolete and a good education essential, by adapting. It sent its children to colleges, where they came into contact with Antiquity: Roman (rather than Greek) literature, traditions and law. The warrior ethos was slowly replaced by the ethos of the Man of Honour; the civil official and officer replaced the illiterate swordsman.

No summary can do justice to Kinneging's elaborate description of the classical ethos in Part III. Roughly, it was based on the notion of *virtus*, excellence or (literally) manliness. *Virtus* is rewarded with honour, a good eagerly sought for if coming from the right, noble source. *Virtus* is achieved through self-control, and it also generates control: moral authority over and submission of subordinates. A life in line with that of the exemplary Roman nobility, 'paragons of *virtus*' (p. 168), required that one's wealth (or poverty) stemmed from an honourable source, i.e., landed property. Trade was seen as insecure, time-consuming and in general bad for self-control. The life of *virtus* also required service to the *res publica* – noblesse oblige. Finally, the aristocrats' political views were deeply influenced by Polybius' and Cicero's preference for a mixed constitution in which the aristocracy played the key role of stabilizing the monarchical and democratic elements of the system.

In part IV, Kinneging illustrates the way classicism shaped the political discourse

by reconstructing the aristocratic debate on the nature of the French monarchy. The author courteously warns the reader for the 'strangeness' (p. 237) of this debate – and strange it is indeed. Broadly speaking, the French aristocracy was divided in three parts. One (Bodin, Bossuet a.o.) defended the *thèse royale*, according to which the king, as legitimate successor of the Roman Emperor, held absolute sovereignty. Hence, only Roman law had authority and feudal law, including feudal rights to legislative influence, were simply illegitimate corruptions of the system. The two other parties defended forms of the *thèse nobiliare*. Hotman, Montesquieu (to whom Kinneging devotes a separate chapter) and others argued for the *thèse féodale*: the origins of the French monarchy lay in the woods of Germany, from which the Frankish conquerors of Gaul had come. Frankish institutions had superseded those of the Romans, including Roman law; the king was no more than a *primus inter pares* whose power was limited by the sovereign estates-general. Seyssel and others defended the more moderate *thèse parlementaire*. For them, the origins of French institutions were to be found in ancient Gaul itself. With reference to Caesar's description of Gaul, they argued that the king's power was absolute but tempered by the obligation to seek the advice and support of the successors of the ancient popular assemblies, i.e., the parliaments, courts manned by the so-called *noblesse de robe*.

Outlandish and outdated as these issues may seem, Kinneging succeeds in catching and keeping his reader's attention, page after page. Unfortunately, the same cannot be said about the final chapter, in which he tries to trace remnants of classicism in modernity. Here, he reduces modernity to enlightenment, and enlightenment to instrumentalism, determinism and utilitarianism, all in less than two pages. He tries to show in a rather impressionistic fashion that classicism survived in the romantic response to enlightenment thought, but his strongest argument seems to be the affinity (?) between the Roman conceptions of virtue and vice and romantic notions like autonomy and heteronomy – notions which the reader also associates with authors like Kant and Spinoza. Kinneging ends with the claim that, contrary to official theory (?), phenomena like excellence and honour are still very much alive in the real world of soccer and boy scouting. (p. 319) One fails to see what makes these things typical re-incarnations of aristocratic classicism.

Kinneging's book is a masterpiece in many respects: It is innovative, courageous, challenging, appealing and persuading. In the words of Woody Allen however, the question is whether it can make coffee. Is there truth in it? For at least two reasons, I think Kinneging's theses should be taken with a grain of salt.

In the first place, there is Kinneging's voluntaristic understanding of aristocratic *virtus*. Apart from the fact that it makes it difficult to understand the influence of stoicism on post-medieval thought, it remains unclear whether the *virtus* he describes is the *virtus* of the Romans, of the Romans as perceived by French aristocrats, of the aristocracy as translated in Roman terms, or still something else. Were the Romans a source of inspiration or one for the legitimization of a unique aristocratic understanding of *virtus*? And what became of the Christian *virtus*? Moreover, I wonder if the aristocracy honestly believed that *virtus* was not innate. If it did, then, under the right circumstances, every peasant, merchant and woman could be noble. Yet, as Kinne-

ging himself observed, the aristocracy argued about the legitimacy of younger titles (p. 14) and took pride in its lineage – its noble *blood*.

Secondly, political theory before the Revolution was more than a discourse on aristocracy, even in aristocratic circles. In his zest to reconstruct the classicist ethos, Kinneging totally blacks out more familiar subjects like religion, religious war, church and state, tolerance and every possible influence the Enlightenment may have had on aristocratic political thought. To a large degree, Kinneging's central thesis is based on a gross reduction of *wie es eigentlich gewesen*: what really happened happened among the ruling class, among the mainstream of the ruling class (defined as the un-modern part of the aristocracy), on the greater part of their bookshelves particularly, in those parts of texts that do not smell of modernity, religion or deviation from three centuries of 'normal science'. The odd result is that one begins to wonder whether legendary figures like d'Alembert, Voltaire, de Lamettrie, de Sade, Diderot and their aristocratic friends existed at all.

Marcel Wissenburg

H. Pellikaan, *Anarchie, staat en het Prisoner's Dilemma*, Eburon, Delft 1994.

Het zal beoefenaren van de politicologie wel niet zijn ontgaan dat binnen de politieke economie en aanverwante formele benaderingen van politieke verschijnselen de oude volkswijsheid 'het leven is een pijpkaneel, elk zuigt eraan en krijgt zijn deel' het heeft moeten afleggen tegen de wijsheid dat het leven een Prisoner's Dilemma is. De sociaal-politieke werkelijkheid is één groot probleem van collectieve actie, aangezien de preferenties van individuen ten aanzien van de verwezenlijking van een gemeenschappelijk belang zodanig zijn dat ieder van hen besluit niet bij te dragen aan de verwezenlijking van dit gemeenschappelijke belang, ongeacht wat de anderen doen, ook al verkiest ieder van hen de uitkomst dat iedereen bijdraagt aan het gemeenschappelijk belang, boven de uitkomst dat niemand een bijdrage levert. Met de menselijke soort is het helaas zo gesteld dat het slechts door middel van dwang mogelijk zal zijn economische crises, ecologische rampen en totale sociale ontwrichting te voorkomen. Het is deze modieuze wijsheid die Huib Pellikaan in zijn proefschrift *Anarchie, staat en het Prisoner's Dilemma* wenst te ontkrachten. De wapens die hij daartoe in de strijd werpt zijn scherpzinnige analyses, een ontzagwekkende belezenheid, ontvouwingsschalen, tientallen spelmatrices én het actorperspectief.

Pellikaan koestert dezelfde ambitie als Michael Taylor en Robert Axelrod. Hij wil laten zien dat onder bepaalde omstandigheden individuen wel degelijk spontaan met elkaar zullen samenwerken teneinde een gemeenschappelijk doel te verwezenlijken. Aan de hand van deze analyse wil hij de grenzen verkennen van de individuele vrijheid en van het overheidsingrijpen. Pellikaan verwerpt echter de claim van Taylor en Axelrod dat het (herhaalde) Prisoner's Dilemma een adequaat kader biedt om die omstandigheden op het spoor te komen. Die claim is volgens Pellikaan tweeledig

van aard. Enerzijds is er de politiek-filosofische claim, die inhoudt dat actoren in de natuurlijke toestand niet tot de oprichting van een Leviathan zullen overgaan. Anderzijds is er de politiek-economische claim, die luidt dat in een geordende samenleving overheidsingrijpen ten behoeve van de verwezenlijking van gemeenschappelijke belangen achterwege kan blijven omdat actoren zullen besluiten op vrijwillige basis met elkaar samen te werken.

De dissertatie bestaat uit drie delen. Het eerste deel is gewijd aan de politiek-filosofische claim. Pellikaan onderzoekt of de situatie van de individuen in de natuurlijke toestand zoals beschreven door Hobbes in zijn *Leviathan*, op vruchtbare wijze kan worden geanalyseerd met behulp van de speltheorie, en zo ja, welk speltheoretisch model het keuzeprobleem van de betreffende individuen het best beschrijft. Verschillende modellen passeren daarbij de revue. Pellikaan argumenteert dat de natuurlijke toestand, in tegenstelling tot wat velen menen, niet als een Prisoner's Dilemma kan worden opgevat, en ook niet, zoals onder meer door Hampton wordt gesteld, als een coördinatiespel, maar moet worden geïnterpreteerd als een onderhandelingspel. Volgens Pellikaan betekent dit dat individuen in de natuurlijke toestand wel degelijk zullen kiezen voor het oprichten van een gemenebest en dat Hobbes' rechtvaardiging van de staat derhalve volledig overeind blijft: de politiek-filosofische claim moet worden afgewezen. In het tweede deel staat de politiek-economische claim centraal. Deze wordt onderzocht aan de hand van een analyse van het Prisoner's Dilemma-superspel. Volgens Pellikaan vertonen zowel het PD-superspel van Michael Taylor als dat van Robert Axelrod onoverkomelijke tekortkomingen. Op grond hiervan verwerpt Pellikaan de stelling van Taylor en Axelrod dat iteratie van het PD het mogelijk maakt dat individuen zich voorwaardelijk coöperatief tegenover elkaar zullen opstellen en op basis van vrijwilligheid zullen samenwerken teneinde een collectief goed te realiseren. Het derde deel van het proefschrift draait om het onderscheid tussen het waarnemersperspectief en actorperspectief. Het gaat hierbij om de veronderstelde preferenties van individuen. Binnen het waarnemersperspectief wordt volgens Pellikaan extern bepaald – dat wil zeggen, door de waarnemer – wat die preferenties zijn, terwijl binnen het door Pellikaan geprefereerde actorperspectief wordt uitgegaan van de motieven zoals de individuen zelf zeggen die te hebben. Deze motieven worden vervolgens met behulp van een specifiek rationaliteitsbegrip – namelijk dat rationaliteit neerkomt op consistentie tussen motieven en preferenties – gekoppeld aan de individuele preferenties. In dit verband formuleert Pellikaan ook zijn, wat wij zouden willen noemen, 'politiek-empirische claim': de vraag of overheidsingrijpen noodzakelijk is om een zeker collectief goed te produceren, kan slechts worden beantwoord na empirisch onderzoek naar de motieven van degenen die aan de verwezenlijking van dit collectieve goed zouden moeten bijdragen. Doordat actoren zich niet alleen laten leiden door zelfzuchtige motieven, maar ook heel andere motieven kunnen hebben, is het goed mogelijk dat zij vrijwillig een bijdrage zullen leveren indien dat van hen wordt gevraagd. Dat individuen inderdaad motieven kunnen hebben die leiden tot samenwerking op vrijwillige basis, toont Pellikaan vervolgens aan met behulp van een empirisch onderzoek naar twee hypothetische besluitvormingssituaties, het 'Student's Dilemma', als voorbeeld van een tweepersoons Prisoner's Di-